

Súd: Okresný súd Lučenec
Spisová značka: 10P/73/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6621204336
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 06. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Janka Gibal'ová
ECLI: ECLI:SK:OSLC:2022:6621204336.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Lučenec sudkyňou JUDr. Jankou Gibal'ovou vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: W. bytom ako matka, zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Lučenec, dieťa rodičov: matka S., štátny občan Slovenskej republiky a otec W. štátny občan Slovenskej republiky, o návrhu otca na zníženie výživného, takto

rozhodol:

- I. Súd návrh otca maloletého dieťaťa na zníženie výživného **z a m i e t a**.
- II. Žiaden z účastníkov **n e m á n á r o k** na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Dňa 02.11.2021 bol tunajšiemu súdu doručený návrh otca maloletého dieťaťa na zníženie výživného, pričom uviedol, že rozsudkom Okresného súdu Lučenec mu bola uložená vyživovacia povinnosť voči maloletému W., a to vo výške 200,- Eur. Momentálne sa otec dieťaťa od 06.08.2021 nachádza vo výkone trestu odňatia slobody v Z. Napriek jeho záujmu ešte stále nie je zaradený do práce, preto aktuálne nemá žiadny príjem. Z toho dôvodu žiada o zníženie výživného na minimálnu možnú sumu - 30 % zo sumy životného minima.

2. Následne písomným podaním zo dňa 11.11.2021, doručeným súdu dňa 15.11.2021, otec maloletého dieťaťa žiadal o zmenu rozsahu styku otca so synom tak, aby sa s ním mohol po svojom prepustení z výkonu trestu stretávať častejšie, konkrétne každý kalendárny týždeň od piatka do nedele, a to z dôvodu, že so synom má veľmi dobrý vzťah a chce s ním byť častejšie.

3. Okresný súd Lučenec rozhodol vo veci rozsudkom č.k. 10P/73/2021-71 zo dňa 11.01.2022, ktorým návrh otca maloletého dieťaťa na zníženie výživného a na zmenu úpravy styku otca s maloletým dieťaťom zamietol (výrok I.) a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok II.). Okresný súd posúdil vec tak, že na strane otca neexistujú také okolnosti, ktoré by odôvodňovali zmenu rozhodnutia o výške vyživovacej povinnosti v zmysle jej zníženia. Napriek tomu, že otec v súčasnosti nemá pravidelný príjem, súd jeho postoj k práci považuje za ľahkomyselný, ktorým sa sám pripravil o možnosť dosahovať pravidelný príjem a ohrozil tak výživu dieťaťa. Výkon trestu odňatia slobody nemožno považovať za takú zmenu pomerov, ktorá by odôvodňovala zníženie výživného. Pokiaľ sa rodič zbavil svojím úmyselným konaním, kvôli ktorému na neho bola uvalená väzba alebo uložený trest odňatia slobody, objektívnej možnosti plniť si svoju vyživovaciu povinnosť voči svojmu dieťaťu, nemožno túto skutočnosť vykladať na ťarchu výživou odkázaného dieťaťa. Súd neprihliadol na momentálnu insolventnosť a odsúdenie otca, ktoré si spôsobil výlučne sám svojou protiprávnou činnosťou, a preto jeho návrh na zníženie výživného zamietol. Okresný súd zamietol tiež návrh na zmenu úpravy styku otca s maloletým z dôvodu, že nie je opodstatnená.

4. Rozsudok čo do úpravy styku nadobudol právoplatnosť dňa 05.02.2022.

5. Proti rozsudku v časti, ktorou bol zamietnutý návrh na zníženie výživného, podal odvolanie otec maloletého dieťaťa.

6. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č.k. 13CoP/10/2022-99 zo dňa 29.04.2022 rozsudok okresného súdu v časti, ktorou súd návrh otca maloletého dieťaťa na zníženie výživného zamietol a v závislom výroku o náhrade trov konania zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s odôvodnením, že súd prvej inštancie dôsledne neskúmal predpoklady hypotézy ustanovenia § 78 ods. 1, § 75 ods. 1 zákona o rodine. Pre posúdenie schopností a možností rodiča v zmysle ustanovenia § 75 ods. 1 zákona o rodine nie sú rozhodujúce jeho skutočné zárobkové (prípadne aj majetkové) pomery, ale jeho reálne zárobkové (prípadne aj majetkové) možnosti, dané okrem iného jeho fyzickým stavom, nadaním, množstvom získaných vedomostí a pracovných skúseností a pod. Okresný súd nezistil, aké by boli reálne (možné) zárobkové (prípadne aj majetkové) možnosti otca maloletého (zistil len, že v súčasnej dobe je vo výkone trestu), keby nebol vo výkone trestu, neskúmal tak, či došlo k zmene pomerov otca od poslednej úpravy, aké objektívne možnosti plniť si svoju vyživovaciu povinnosť otec voči svojmu dieťaťu má, či došlo k takej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu pôvodného rozhodnutia. Samotná skutočnosť, že otec maloletého je vo výkone trestu, nedáva odpoveď na skutočnosť, v akom rozsahu vzhľadom na otcove schopnosti, možnosti a majetkové pomery je tento schopný plniť výživné (príčom pre zmenu rozhodnutia je potrebné zisťovať zmenu pomerov).

6.1. Zmenu pomerov možno vymedziť ako zmenu rozhodujúcich kritérií v porovnaní so skutkovým stavom existujúcim v čase predchádzajúcim rozhodnutiu súdu. Dôvodom na zmenu rozhodnutia však bude len zmena pomerov, ak sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov. Relevantnosť zmeny sa zisťuje porovnaním tvrdených a preukázaných nových pomerov s pôvodnými pomermi (významnými z hľadiska určovania vyživovacej povinnosti) tak, ako boli zistené v príslušnom spisovom materiáli vzťahujúcom sa k predchádzajúcemu rozhodnutiu. Tým je odôvodnená požiadavka na dôkladné zistenia a opisy skutkovej situácie v rámci konaní o výžive. V konaní o výživnom treba zisťovať zárobkové možnosti a schopnosti oboch rodičov. Zákonná vyživovacia povinnosť vychádza z individuálnych schopností, možností a majetkových pomerov každého z nich. Na uvedené skutočnosti treba prihliadnúť aj z hľadiska kritérií potenciality príjmov. V konaní treba nevyhnutne zisťovať potreby dieťaťa, schopnosti, možnosti a majetkové pomery rodičov, ich životnú úroveň. Treba zisťovať výdavky, predovšetkým pravidelné, ako aj nepravidelné náklady spojené s bývaním (nájomné, prevádzka bytu, domu), stravou, ošatením, zdravotným stavom, starostlivosťou o dieťa a domácnosť, inými vyživovacími povinnosťami, poistnými plneniami, sporením, pôžičkami, splátkovými platbami a iné.

6.2. Odvolací súd zároveň prvoinštančnému súdu uložil zistiť, či došlo k takej zmene pomerov na strane účastníkov, ktorá odôvodňuje zmenu vyživovacej povinnosti. Pre správne rozhodnutie súdu prvej inštancie bude potrebné doplniť dokazovanie na zistenie rozhodujúcich skutočností pre zistenie zmeny pomerov. Okresný súd zistí tiež, aké by boli reálne (možné) zárobkové (prípadne aj majetkové) možnosti otca maloletého, keby nebol vo výkone trestu, zistí či došlo k takej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu pôvodného rozhodnutia.

7. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 Civilného sporového poriadku). Z toho dôvodu súd prvej inštancie doplnil dokazovanie v naznačenom smere a vo veci znovu rozhodol.

8. Vo veci sa uskutočnilo súdne pojednávanie dňa 16.06.2022.

9. Otec maloletého dieťaťa na výzvu súdu v odpovedi zo dňa 23.05.2022 súhlasil s konaním pojednávania bez jeho prítomnosti. Preto súd vec prejednal v neprítomnosti otca maloletého dieťaťa v súlade s § 180 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Otec dieťaťa zároveň uviedol, že má základné vzdelanie. Naposledy pracoval v Írsku do roku 2019 spolu s bývalou družkou (matkou dieťaťa). Nakoľko sa nachádza vo výkone trestu, nemá žiadne výdavky.

10. V písomnom vyjadrení doručenom súdu dňa 01.06.2022 matka maloletého dieťaťa uviedla, že poberá výživné v sume 200,- Eur každý mesiac a táto suma zahŕňa výdavky spojené so základnými potrebami, ktoré slúžia v prospech syna. Zo sumy 200,- Eur platí škôlku, potraviny, hygienické potreby,

záujmy maloletého a záujmové krúžky. Suma, ktorú platí za materskú škôlku, sa mení. Tento rok je to o niečo menej, pretože škôlka sa platí podľa veku dieťaťa. Sporiaci účet, kde odkladá mesačne peniaze synovi, je na mene S. - nevlastnej starej mamy, nakoľko má matka strach, aby nemal k peniazom prístup jej bývalý partner. Ceny všetkého išli do neskutočných výšin a musia obracať každé euro, aby vyžili, aby bolo všetko, čo potrebujú na živobytie. V septembri nastupuje maloletý do školy, kde je potrebné zakúpiť veľa nového oblečenia, pretože z minulého roka je mu všetko malé. Taktiež je potrebné zakúpiť pomôcky do školy a všetky poplatky spojené s nástupom do školy. Matka žiadala, aby súd neznižoval výživné, lebo teraz bude leto a maloletý Igor sa tiež bude chcieť ísť kúpať alebo na výlety spojené so zážitkovým vyučovaním. Matka mu dala sľub, že mu kúpi nový bicykel. Otec dieťaťa má aj ruky aj nohy, zarobiť môže. Chodil matke ukazovať, koľko má peňazí, ale jej nedal navyše ani cent. Ak by sa výživné aj napriek matkinej situácii znížilo, prosila počkať do budúceho roka, pretože tento rok je pre nich veľmi finančne náročný.

11. Matka maloletého dieťaťa na pojednávaní so znížením výživného nesúhlasila. Uviedla, že jej príjem tvorí rodičovský príspevok, prídavky na dve maloleté deti a náhradné výživné spolu vo výške 520,- Eur, z toho náhradné výživné je 200,- Eur, prídavky na dve maloleté deti 51,76 Eur a rodičovský príspevok 280,- Eur. Pokiaľ ide o výdavky v domácnosti, na nájomné za rodinný dom, ktorý si prenajímajú od priateľovho otca, platia 250,- Eur mesačne, domová daň + smeti je 40,- Eur ročne, RTVS 4,64 Eur mesačne, elektrina 66,- Eur mesačne, voda 26 - 27,- Eur mesačne, za drevo vynaložia ročne 1.600,- Eur + od miestnej firmy v prípade potreby kupujú ešte palety s drevom, jedna paleta stojí 40,- Eur, takto okrem výdavkov na drevo 1.600,- Eur ešte dokupujú asi 8 paliet dreva. Majú obehové kúrenie na pevné palivo. Medzi výdavky ďalej patrí O2, matkin paušál na telefón 30,- Eur mesačne, okrem toho priateľ platí televíziu, internet a svoj telefón spolu v jednom balíku 55,- Eur. Teraz bude matka musieť platiť exekúciu ohľadne motorového vozidla, kde je vymáhaná suma 516,- Eur, už požiadala exekútoru o povolenie splátok. Na stravu týždenne rodina vynaloží asi 70,- Eur, taký majú týždenný rozpočet, na pohonné hmoty do 150,- Eur mesačne. Pokiaľ ide o výdavky na maloletého syna, za materskú školu platia 2,24 Eur denne, to je dobrovoľný poplatok. Každý mesiac je tá suma iná, minulý mesiac matka zaplatila 15,- Eur, za mesiac jún zaplatila 12,- Eur, o čom súdu predložila aj potvrdenie, plus ešte zaplatila 10,- Eur, čo sa skladajú na rozlúčkovú párty. Okrem toho sa každý mesiac platí triedny fond 4,- Eur. Syn navštevuje futbalový krúžok, to je tiež dobrovoľné platenie. Keď nejdú nikam mimo Kokavy nad Rimavicou, platia 10,- Eur mesačne za požičanie kopačiek, keď idú ďalej napr. sledovať nejaký zápas, platí sa nafta a strava, na to sa skladajú rodičia a vtedy zaplatia 25,- Eur, takto idú niekde mimo Kokavy nad Rimavicou 4-5-krát za polrok. Syn teraz nastupuje do školy, matke ešte nie je známe, koľko budú výdavky na nákup všetkých školských potrieb, musia však zaplatiť 24,- Eur za balíček, ktorý ponúka škola, to sú zošity a pomôcky, plus ešte kupujú knihy pre syna. Bude mu tiež potrebné zakúpiť komplet nové oblečenie, pretože zo všetkého vyrástol. Pokiaľ ide o oblečenie, práve kúpvali krátke nohavice, tielka, spodné prádlo, všetko bolo synovi malé, z minulého roka použili len niekoľko „kraťasov“, na jeseň mu budú treba nové topánky, teraz v lete budú musieť kúpiť tenisky, do školy bude potrebovať prezuvky, športové oblečenie na telesnú výchovu a tiež na jeseň a zimu bundy. K zdravotnému stavu syna matka uviedla, že maloletý má už dva mesiace nádchu a kašeľ, lekárka povedala, že ak to neprejde, pošle ho na alergologické vyšetrenie. V tej súvislosti maloletý užíva voľnopredajný Fenistil, Stoptusin (6,- Eur), Pamikon. Lekárka synovi predpísala Trifed, ktorý bol celý za doplatok do 9,- Eur. Matka má ešte jednu vyživovaciu povinnosť k maloletej dcére, ktorá sa narodila 15.10.2021. Matka na záver uviedla, že otca dieťaťa už v auguste prepustia z výkonu trestu a má možnosť ísť do práce, už je to len mesiac.

12. Kolízny opatrovník na pojednávaní uviedol, že výdavky maloletého dieťaťa sa zvyšujú, okrem toho maloleté dieťa nastúpi do školy, preto navrhuje ponechať výživné v takej sume, ako bola doposiaľ určená. Okrem toho sa neustále zvyšuje cena potravín aj pohonných hmôt.

13. Súd doplnil dokazovanie výsluchom matky maloletého dieťaťa, výsluchom kolízneho opatrovníka, prečítaním lustrácie rodičov maloletého dieťaťa v katastri nehnuteľností, správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny O. správy Z., správy Okresného dopravného inšpektorátu Poltár, správy Okresného dopravného inšpektorátu O. dpovede Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Lučenec, listinných dôkazov o výdavkoch maloletého dieťaťa a výdavkov v domácnosti matky maloletého dieťaťa, správy Sociálnej poisťovne a zistil tento skutkový stav veci:

14. Maloletý W. je dieťaťom rodičov S.

15. Z obsahu spisového materiálu je zrejmé, že rozsudkom Okresného súdu Lučenec č.k. 21P/56/2019-22 zo dňa 30.10.2019, právoplatným dňa 27.11.2019, bol maloletý W.k zverený do osobnej starostlivosti matky S.. Otec maloletého dieťaťa bol zviazaný povinnosťou prispievať na výživu maloletého dieťaťa sumou 200,- Eur mesačne k rukám matky počnúc právoplatnosťou rozsudku. Styk otca s maloletým dieťaťom súd neupravoval.

16. Rozsudkom Okresného súdu Lučenec č.k. 10P/79/2020-36 zo dňa 17.03.2021 súd upravil styk otca s maloletým W. tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým každú poslednú sobotu v mesiaci v čase od 10.00 hod. do 18.00 hod. s tým, že otec si maloletého prevezme a po skončení styku odovzdá matke v mieste jej bydliska. Zároveň súd matke uložil povinnosť styk otcovi s maloletým dieťaťom umožniť, dieťa na styk s otcom riadne pripraviť a odovzdať dieťa otcovi v stanovenom čase v mieste bydliska matky, kde je otec povinný dieťa matke v určený čas vrátiť.

17. Z. v správe zo dňa 20.05.2022 oznámil, že odsúdený W. je aktuálne pracovne zaradený, výška čistej pracovnej odmeny za obdobie 02/2022 až 04/2022 činila spolu 240,17 Eur, na výživné nie sú vykonávané zrážky z odmeny.

18. Podľa správy Okresného dopravného inšpektorátu Poltár je matka vlastníčkou osobného motorového vozidla zn. Mazda 323, na ktorom viazne exekútorská blokácia súdnej exekútky I. od 18.12.2019. Otec maloletého dieťaťa je podľa evidenčnej karty vozidla zaslanej Okresným dopravným inšpektorátom O. vlastníkom motorového vozidla Volkswagen Golf od 10.12.2019; aktuálny štatút motorového vozidla je: odhlásené.

19. Lustráciou rodičov maloletého dieťaťa v katastri nehnuteľností bolo zistené, že otec ani matka maloletého dieťaťa nevlastnia v Slovenskej republike nehnuteľný majetok.

20. Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Lučenec zo dňa 30.05.2022 vyplýva, že matka maloletého dieťaťa nie je vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie. Poberá rodičovský príspevok vo výške 280,- Eur, prídavok na dieťa vo výške 51,76 Eur a náhradné výživné vo výške 200,- Eur.

21. Podľa správy Sociálnej poisťovne, pobočka Lučenec matka maloletého dieťaťa nie je poberateľkou dávky v nezamestnanosti, nemocenských a úrazových dávok, ani dôchodkových dávok.

22. Podľa odpovede Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny RW. zo dňa 23.05.2022 otec maloletého dieťaťa nebol a nie je vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie, nepoberal a nepoberá pomoc v hmotnej núdzi. Úrad práce zároveň zaslal súdu evidované pracovné miesta v okrese O. (keďže otec dieťaťa má evidovaný trvalý pobyt na adrese E.) pre uchádzačov so základným vzdelaním, aké má aj otec dieťaťa, a to:

- názov pozície: lešenár, počet miest 6, mzda od 800,- Eur mesačne, požadovaná prax aspoň 6 mesiacov,
- názov pozície: murár/stavebný robotník, počet miest 10, mzda od 800,- Eur mesačne, požadovaná prax aspoň 6 mesiacov,
- názov pozície: obkladač, počet miest 6, mzda od 800,- Eur mesačne, požadovaná prax aspoň 6 mesiacov,
- názov pozície: ošetrovateľ hovädzieho dobytku/pastier, počet miest 1, mzda od 646,- Eur mesačne, požadovaná prax žiadna,
- názov pozície: stavebný klampiar, počet miest 4, mzda od 800,- Eur mesačne, požadovaná prax aspoň 6 mesiacov,
- názov pozície: tesár/strechár, počet miest 4, mzda od 800,- Eur mesačne, požadovaná prax aspoň 6 mesiacov,
- názov pozície: vodič nákladného motorového vozidla, počet miest 3, mzda od 800,- Eur mesačne, požadovaná prax žiadna,
- názov pozície: zatepľovač, počet miest 10, mzda od 800,- Eur mesačne, požadovaná prax aspoň 6 mesiacov,
- názov pozície: zásobovač, počet miest 2, mzda od 800,- Eur mesačne, požadovaná prax aspoň 6 mesiacov.

23. Podľa § 78 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

24. Podľa § 62 ods. 1 až 5 zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

25. Podľa § 75 ods. 1 zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

26. Podľa § 78 ods. 3 zákona o rodine, pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov.

27. Podľa § 121 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), rozsudky o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a výžive maloletých a o priznaní, obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu možno zmeniť alebo zrušiť aj bez návrhu, ak sa zmenia pomery.

28. Pokiaľ ide o zmenu rozhodnutia o výživnom k maloleťmu dieťaťu, v tejto súvislosti je nevyhnutné zdôrazniť, že každý z rodičov je povinný plniť si svoju vyživovaciu povinnosť voči maloleťmu dieťaťu. Rozoznáva sa niekoľko foriem vyživovacej povinnosti. Vyživovacia povinnosť sa môže plniť osobnou starostlivosťou alebo tiež čiastočne starostlivosťou o domácnosť. Druhou formou je poskytnutie vecných plnení ako napríklad bývanie alebo stravovanie. Treťou formou vyživovacej povinnosti je platenie výživného ako peňažný príspevok na uhrádzanie potrieb maloleťmu. Rodič, ktorý sa o maloleťmu osobne stará, poskytuje maloleťmu prevažne vecné plnenie výživného, ako aj osobnú starostlivosť o maloleťmu. Naopak rodič, ktorý sa o dieťa nestará, prispieva na jeho výživu poskytnutím peňažného plnenia formou výživného.

29. Plnenie vyživovacej povinnosti rodičov voči deťom je obmedzené na obdobie, kým dieťa nie je schopné samé sa živiť. Kedy nastane takýto právny stav, závisí od okolností konkrétneho prípadu, pričom medzi rozhodujúce faktory na strane dieťaťa patrí jeho vek, zdravotný stav, štúdium, schopnosť zamestnať sa a vykonávať prácu, jeho odôvodnené záujmy a potreby, majetkové pomery a pod. V prípade, ak sa dieťa rozhodne pokračovať v ďalšom vzdelávaní, hoci už ukončilo prípravu na konkrétne povolanie, povinnosť rodičov vyživovať dieťa nezaniká.

30. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov; pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov.

31. Kritérium uvedené v § 75 ods. 1 zákona o rodine, podľa ktorého pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného, zohľadňuje súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu a prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný

na seba berie, a predstavuje všeobecnú úpravu pre všetky druhy vyživovacej povinnosti. Treba ich posudzovať v súvislosti so špeciálnymi kritériami platnými pre jednotlivé druhy vyživovacej povinnosti, v danom prípade s právom dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Pri vyživovacej povinnosti detí k rodičom sa vyžaduje aj určitý stupeň odkázanosti oprávneného. Plnenie vyživovacej povinnosti je spravidla dobrovoľné, jej úprava súdnym rozhodnutím byva následkom nezhôd v osobnej sfére účastníkov príslušných rodinno-právnych vzťahov. Na strane oprávneného je potreba zistiť relevantné odôvodnené potreby, na strane povinného súd preskúmava schopnosti, možnosti a majetkové pomery. V súlade s princípom potenciality príjmov na uvedené hľadiská súd u povinného prihliada aj v prípade, ak sa bez dôležitého dôvodu vzdal výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, rovnako v prípade neprimeraných majetkových rizík, ktoré na seba povinný berie. Schopnosti povinného predstavujú subjektívne kritérium určovania rozsahu vyživovacej povinnosti; je možné rozumieť nimi vlastnosti dané telesnými a duševnými schopnosťami konkrétnej osoby povinného, zdravotným stavom, vlohami, nadaním, nadobudnutými vedomosťami a získanými skúsenosťami. Z hľadiska vyživovacej povinnosti je podstatné, ako sa prejavia v reálnych schopnostiach dosahovania príjmu. Z tohto hľadiska sa schopnosti skúmajú ako faktické príjmy a výdavky povinného. Subjektívne schopnosti sa môžu realizovať len v rámci objektívne daných možností, ktoré determinuje reálna situácia na trhu práce, miera nezamestnanosti v regióne v príslušnom odbore, vekovej kategórii, dosahované zárobky v danom povolani.

32. Pokiaľ je povinný nezamestnaný, skúmajú sa dôvody takého stavu, situácia na trhu práce, jeho aktivita, smerujúca k získaniu zamestnania, dôvod ukončenia posledného pracovného pomeru (či už objektívny, napr. v dôsledku organizačných zmien alebo subjektívny, napr. v dôsledku porušovania pracovnej disciplíny, resp. bezdôvodné ukončenie pracovného pomeru). Súd vychádza z možnosti pracovného uplatnenia a priemerného príjmu podľa správy o voľných miestach v danom regióne, pričom v súčasnosti nie je nezvyklým javom ani migrácia za prácou so zreteľom na kvalifikáciu, vek, získanú prax a ďalšie charakteristiky povinného.

33. Princíp potenciality príjmov je inštitútom výrazne ochraňujúcim záujmy oprávneného, zákon umožňuje hodnotiť nielen životné okolnosti a pomery povinného, ktoré sú reálne dané, ale aj tie, ktoré by za určitých podmienok mohli existovať. Dôvody sú v existenčnom charaktere výživného a v potrebe zabrániť povinnému, aby svojím konaním znižoval jeho rozsah.

34. V tejto súvislosti súd poukazuje na skutočnosť, že „pri rozhodovaní o určení výživného na maloleté dieťa je povinný prihliadnuť na celkové majetkové pomery povinného a tzv. potencialitu príjmov, t.j. k jeho zjavne nevyužitým schopnostiam; pri určení výšky výživného je rozhodujúci príjem, ktorý rodič reálne mohol dosahovať a nie príjem, ktorý fakticky dosahuje, pretože princíp potenciality má prednosť pred princípom fakticity; v zmysle ustanovenia § 62 ods. 5 Zákona o rodine je rodič povinný plne rešpektovať svoju vyživovaciu povinnosť a svoje výdavky usmerniť tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti nebolo ohrozené a s využitím svojich subjektívnych vlastností a pracovných príležitostí si organizovať svoje pracovné aktivity tak, aby mal reálnu možnosť si riadne plniť svoju vyživovaciu povinnosť“ (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/165/2017 zo dňa 27.11.2018). Rovnako súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil, že „zásada, že nerozhodujú skutočné zárobkové a majetkové pomery rodičov, ale ich reálne zárobkové a majetkové možnosti, plynú z toho, že je povinnosťou rodičov, aby venovali všetky sily na dôsledné zaistenie výživy svojich detí (a vyvarovali sa každého konania, ktoré má negatívny dopad na možnosť zabezpečenia výživy detí; (...)) pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce; na zníženie (stratu) príjmu povinného súd prihliada len v prípade jednoznačného preukázania takého dôležitého dôvodu, ktorý vznikol objektívne bez zavinenia povinného“ (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/236/2018 zo dňa 20.02.2019).

35. Rozhodnutie o výživnom nie je rozhodnutím nemenným. Priznané výživné možno v zmysle § 78 ods. 1 zákona o rodine zmeniť v prípade, ak sa menia pomery. Citované zákonné ustanovenie vychádza z predpokladu, že výživné sa vždy určuje podľa stavu, ktorý existuje v čase, keď súd rozhoduje o výživnom. Plynutím času však môže nastať zmena pomerov ako na strane maloletého dieťaťa, a to v dôsledku pribúdajúceho veku, nárastom jeho odôvodnených potrieb, nákladov na štúdium, prípravou na budúce

povolanie, tak aj na strane rodičov, a to zvýšením alebo znížením ich príjmu, prípadne pribudnutím alebo odbudnutím ich vyživovacích povinností.

36. Pri rozhodovaní o zmene rozsudku upravujúceho vyživovaciu povinnosť rodičov k dieťaťu je súd povinný skúmať zmenu pomerov, ktorá nastala od jeho právoplatnosti. Zmenou pomerov sa rozumie výrazná zmena v takých okolnostiach, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom a majú rozhodujúci vplyv na úpravu vyživovacej povinnosti.

37. Z vykonané dokazovania má súd preukázané, že naposledy bolo o výške výživného na maloletého Igora Petroka rozhodované v roku 2019. V čase rozhodovania mal maloletý štyri roky. Matka bola nezamestnaná, nebola vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie a poberala prídavky z Írska vo výške 140,- Eur. Otec dieťaťa bol nezamestnaný s tým, že mal nárok na podporu v nezamestnanosti z Írska vo výške 780,- Eur. V súčasnosti má maloleté dieťa sedem rokov a navštevuje materskú školu, v septembri nastupuje do 1. ročníka základnej školy. Je nepochybné, že od poslednej úpravy vyživovacej povinnosti do podania návrhu vzrástli odôvodnené potreby na strane dieťaťa podmienené jeho vekom a rastom (stravné, ošatenie, záujmy), aj nástupom do (pred)školského zariadenia.

38. Pokiaľ ide o maloleté dieťa, z potvrdenia Základnej školy s materskou školou T. vplývajú tieto výdavky maloletého dieťaťa: stravná jednotka na jeden deň: 0,24 Eur + 2,- Eur réžia, triedny fond 4,- Eur mesačne.

39. Matka tiež uviedla nasledovné výdavky: nájomné 250,- Eur mesačne, daň z nehnuteľnosti + poplatok za komunálny odpad 40,- Eur ročne, RTVS 4,64 Eur mesačne, elektrina 66,- Eur mesačne, voda cca 26,- Eur mesačne, drevo 1.600,- Eur + 320,- Eur (8 paliet dreva po 40,- Eur) ročne, telefón matky 30,- Eur mesačne, TV, internet a telefón priateľa matky 55,- Eur, strava 70,- Eur týždenne pre štyri osoby, PHM 150,- Eur mesačne.

40. Príjem matky sa od poslednej úpravy výživného zvýšil, avšak len tým, že poberá rodičovský príspevok v súvislosti s narodením dcéry v roku 2021, ktorý rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa (v tomto prípade o maloletú DM.ú). Matka tiež poberá prídavky na dve maloleté deti. Prídavok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na výchovu a výživu nezaopatreného dieťaťa a na čiastočnú úhradu školských potrieb na účel podpory plnenia školských povinností nezaopatreného dieťaťa (§ 1 ods. 2 zákona č. 600/2003 Z. z.). Na výchovu a výživu maloletého W. teda slúži matkou poberaný prídavok v sume 25,88 Eur. Okrem toho je matke poskytované náhradné výživné na maloletého W. keďže otec dieťaťa si vyživovaciu povinnosť neplnil. Výživné je však určené pre dieťa a nie je príjmom matky. Matka sa o maloletého W. osobne stará.

41. Otec maloletého dieťaťa sa v súčasnosti nachádza vo výkone trestu odňatia slobody, táto skutočnosť však nemôže byť na ujmu maloletého dieťaťa, pretože otec dieťaťa si túto situáciu privodil sám svojím úmyselným protiprávnym konaním, naviac spáchaným v čase podmieneného odsúdenia za iný trestný čin. Ani pred nástupom do výkonu trestu odňatia slobody otec dieťaťa neplnil svoju vyživovaciu povinnosť k maloletému dieťaťu, za čo bol tiež v trestnom konaní odsúdený. Z trestných rozhodnutí je zrejmé, že otec dieťaťa bol v krátkom období jedného kalendárneho roka odsúdený za tri úmyselné trestné činy. V tejto súvislosti súd poukazuje na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 1181/07, podľa ktorého ak sa rodič úmyselným konaním pripravil o objektívnu možnosť platiť výživné, nemožno túto skutočnosť pričítať na ťarchu dieťaťa - preto jeho vyživovacia povinnosť bude trvať aj vo výkone trestu.

42. Matka maloletého dieťaťa si plní vyživovaciu povinnosť k maloletému nielen osobnou starostlivosťou, ako aj poskytovaním ubytovania a stravovania. Pre úplnosť je potrebné zdôrazniť, že do výživného maloletých detí vstupujú aj náklady na bývanie v sume pripadajúcej na jedného člena domácnosti. Matka uviedla výdavky na nájomné 250,- Eur mesačne, daň z nehnuteľnosti + poplatok za komunálny odpad 40,- Eur ročne (t.j. 3,33 Eur mesačne), RTVS 4,64 Eur mesačne, elektrina 66,- Eur mesačne, voda cca 26,- Eur mesačne, drevo 1.600,- Eur + 320,- Eur (8 paliet dreva po 40,- Eur) ročne (t.j. 1.920,- Eur ročne = 160,- Eur mesačne), strava 70,- Eur týždenne (t.j. 280,- Eur mesačne), PHM 150,- Eur mesačne, spolu 939,97, delené štyrmi členmi domácnosti = 235,- Eur na jedného člena domácnosti. Súd nezohľadnil výdavky na telefóny, TV a internet, ktoré nepovažoval za nevyhnutné.

43. Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že bežné mesačné výdavky dieťaťa predstavujú stravné + réžia v materskej škole cca 44,80 Eur mesačne (2,24 Eur denne x 20 dní v mesiaci), triedny fond 4,- Eur mesačne + výdavky súvisiace s bývaním (v sume pripadajúcej na jedného člena rodiny) 235,- Eur, spolu 283,80 Eur. K tomu je potrebné pripočítať ešte výdavky na záujmy dieťaťa (futbalový krúžok), ktoré sa pohybujú od 10,- Eur mesačne (ak sú deti len v mieste bydliska) až po cca 20,- Eur mesačne [ak cestujú mimo miesta bydliska, kedy výdavky činia 25,- Eur štyri - päťkrát polročne (25 x 5 = 125 delené 6 mesiacov = 20,83 Eur mesačne)]. Rovnako je potrebné zohľadniť aj výdavky na lieky maloletého dieťaťa (napr. Trifed 9,- Eur, Stoptusin 6,- Eur).

44. V kontexte rozhodnutia odvolacieho súdu súd skúmal, aké by boli reálne (možné) zárobkové možnosti otca dieťaťa, keby nebol vo výkone trestu odňatia slobody a či došlo k takej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu pôvodného rozhodnutia o výživnom a na základe zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že na strane otca neexistujú také okolnosti, ktoré by odôvodňovali zmenu rozhodnutia o výške vyživovacej povinnosti v zmysle jej zníženia.

45. Vyživovacia povinnosť je prvoradá povinnosť každého rodiča a túto si rodič musí plniť aj na úkor svojich osobných potrieb. Matka si riadne plní svoje povinnosti k maloletému a pre správanie sa otca nemôže sama znášať vyživovaciu povinnosť. Povinný rodič sa má správať tak, aby svoje dieťa vedel riadne užiť. V konaniach starostlivosti o maloleté dieťa je na prvom mieste jeho záujem, tento je nadradený nad záujem povinného rodiča, v danom prípade otca. Zníženie výživného nie je v záujme maloletého dieťaťa. Vykonaným dokazovaním súd zistil, že v prípade, ak by otec maloletého dieťaťa nebol vo výkone trestu odňatia slobody, mal by reálnu možnosť zamestnať sa a dosahovať príjem aspoň vo výške minimálnej mzdy, ktorá v roku 2022 činí sumu 646,- Eur brutto, 525,65 netto (minimálna hodinová mzda v roku 2022 je 3,713). Z informácie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny O. vyplýva aj sumár aktuálne voľných pracovných miest pre osoby so základným vzdelaním, aké má otec (45), z toho sú 4 pracovné miesta pre osoby bez akejkoľvek praxe so mzdou od 646,- Eur (ošetrovateľ hovädzieho dobytku/pastier), resp. v troch prípadoch od 800,- Eur mesačne (vodič nákladného motorového vozidla). Neuniklo pozornosti súdu, že napriek tomu, že otec dieťaťa bol pred nástupom do výkonu trestu nezamestnaný a bez príjmu, nebol evidovaný ako uchádzač o zamestnanie na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorá evidencia by mu umožnila napríklad absolvovať školenia alebo rekvalifikačné kurzy a zvýšiť svoje šance uplatniť sa na trhu práce a plniť tak svoju vyživovaciu povinnosť. Vykonaným dokazovaním má súd preukázané, že otec dieťaťa nevlastní žiadny majetok. Okrem toho otec na výzvu súdu deklaroval, že nemá ani žiadne výdavky. Súdu je z úradnej činnosti (z konania sp. zn. 10P/79/2020) známe, že otec dieťaťa užíval dom svojej matky na adrese E., ktorý obýval nelegálne napriek nesúhlasu matky. Dom je odpojený od dodávky elektriny. Všetky miestnosti boli kedysi zariadené, ale v súčasnosti sa tam nenachádza žiadny nábytok, nakoľko otec dieťaťa všetko rozpredal a všetky hnuiteľné veci odniesol do záložne. Ponechal si len jednu posteľ, na ktorej prespával. Z uvedeného je zrejmé, že otec maloletého dieťaťa ani pred nástupom do výkonu trestu neplatil pravidelné mesačné úhrady súvisiace s bývaním.

46. Výdavky maloletého dieťaťa boli vyčíslené na 283,80 Eur (bez zohľadnenia výdavkov na záujmy dieťaťa a lieky). Výživné bolo určené vo výške 200,- Eur mesačne. Matka má príjem len v podobe rodičovského príspevku vo výške 280,- Eur a prídavkov na deti 51,76 Eur. Otec maloletého dieťaťa neuvádzal, že by mal nejaké zdravotné ťažkosti, ktoré by ho limitovali v možnosti zamestnať sa, preto je súd toho názoru, že pri existencii jedinej vyživovacej povinnosti k maloletému dieťaťu a absencii akýchkoľvek výdavkov je v jeho reálnych schopnostiach a možnostiach platiť výživné v určenej výške 200,- Eur, pretože ak by sa zamestnal, mohol by dosahovať mzdu od 800,- Eur mesačne brutto (t.j. 677,27 Eur netto), prípadne aspoň minimálnu mzdu. Len pre úplnosť súd uvádza, že podľa správy Z. pravdepodobný koniec trestu má otec plánovaný na deň 06.08.2022, teda o 1,5 mesiaca. Po prepustení z výkonu trestu sa môže otec dieťaťa zamestnať a plniť svoju vyživovaciu povinnosť.

47. Súd nezistil u otca dieťaťa zmenu pomerov, ktorá by odôvodňovala zníženie výživného a preto z vyššie uvedených dôvodov návrh otca na zníženie výživného zamietol.

48. O trovách konania rozhodol súd podľa § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie, ktoré sa podáva v lehote 15 dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia rozsudku prostredníctvom Okresného súdu Lučenec, Fiľakovská cesta 287, 984 01 Lučenec na Krajský súd v Banskej Bystrici, a to písomne.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 62 ods. 1, 2 CMP, je odvolanie možné odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

Podľa § 63 CMP, v odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.

Podľa § 64 CMP, zmena návrhu na začatie konania je v odvolacom konaní prípustná.

Podľa § 65 CMP, odvolací súd nie je viazaný rozsahom odvolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu.

Podľa § 66 CMP, odvolací súd nie je odvolacími dôvodmi viazaný.

Podľa § 67 CMP, na vady konania pred súdom prvej inštancie prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona; ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.